

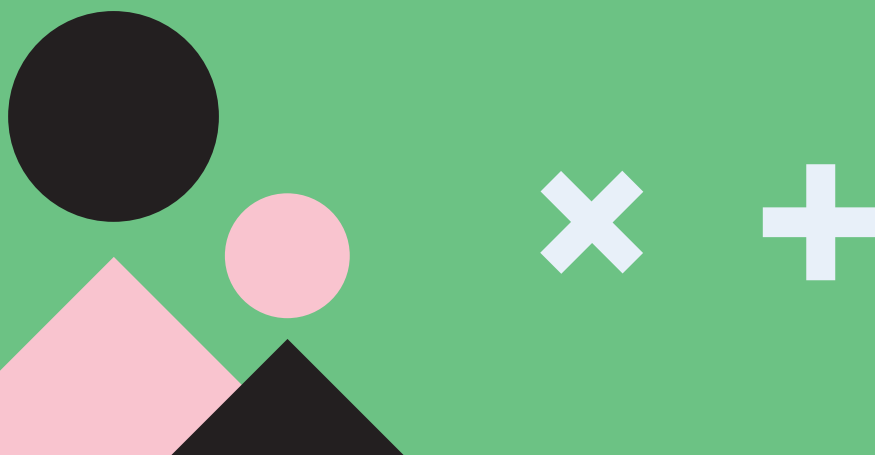

EducationLab
What works in education

Praktijkaart

Ouders betrekken bij oefenen

*Ouders betrekken bij
extra oefenen met
lezen en rekenen*

Sanne van Wetten / Tijana Breuer
Universiteit Maastricht

Eva Naaijens / Martin Bootsma
Enigma onderwijs

Ouders betrekken bij thuis extra oefenen met lezen en rekenen

Wat is het doel van de interventie?

Deze interventie heeft als doel om:

- Ouders thuis te betrekken bij het lees- en rekenonderwijs van hun kind(eren).
- Door leerlingen door middel van extra oefenwerk thuis lezen en/of rekenen te laten herhalen en inoefenen.
- Door leerlingen en ouders thuis samen aan opdrachten te laten werken.
- De lees- en rekenvaardigheid van kinderen te verbeteren en positieve ouder-kind interacties te bewerkstelligen.

Voor welke groep kinderen?

Van de voorschool t/m groep 8; vooral bij leerlingen die een risico lopen op een leerachterstand en baat zouden hebben bij extra oefening van lezen en rekenen.

Kijk voor meer informatie

op onze website:

www.education-lab.nl

Wat moet er gedaan worden?

Ouders betrekken bij extra oefenen thuis kan op meerdere manieren. We geven hier drie suggesties gebaseerd op kansrijke aanpakken waarbij leerlingen thuis alleen of samen met hun ouders extra oefenen:

1. Individueel oefenen: Het meegeven van huiswerk om stof extra in te oefenen.
2. Samen oefenen: Het meegeven van samenwerkopdrachten voor leerling en ouder (gebaseerd op het TIPS-programma).
3. Samen oefenen: Het sturen van sms of online berichtjes.

Basis: Ouders op de hoogte stellen van inhoud taal/lees- en rekencurriculum en methodes

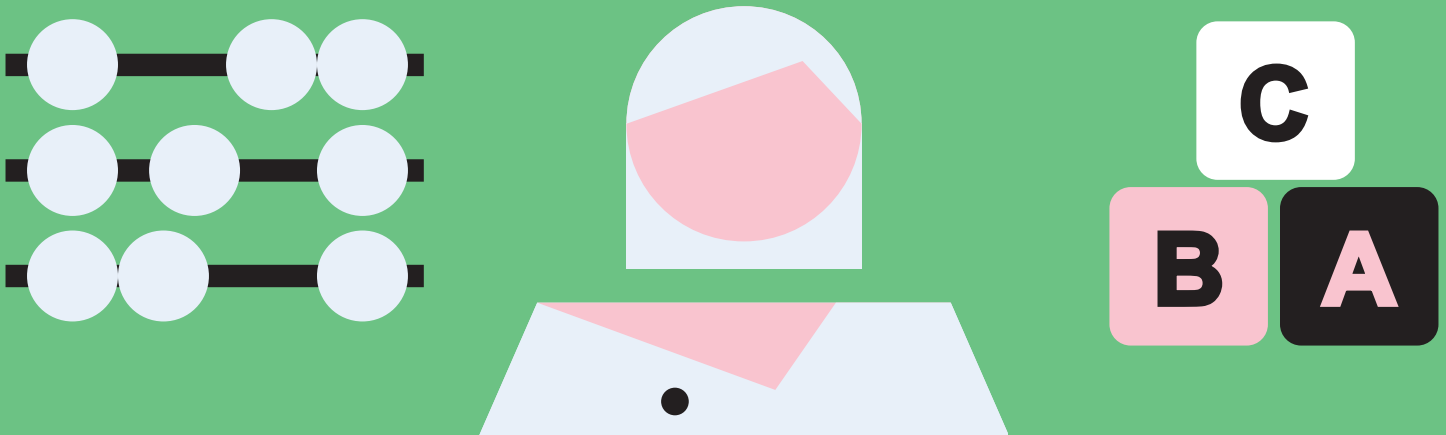
Het startpunt van deze aanpakken is het goed informeren van ouders over het onderwijs op school. Zie hiervoor ook de Praktijkaart 'Algemene informatiebijeenkomsten voor ouders'.

— **Ouders worden op de hoogte gebracht over wat hun kind aan het eind van het schooljaar met lezen en rekenen zal kennen en kunnen.**

Tijdens de informatiebijeenkomst in de groep aan het begin van het schooljaar worden de lees- en rekenmijlpalen voor dat schooljaar besproken.

— **Ouders moeten op de hoogte zijn van de inhoud van het lees- en rekenaanbod van de betreffende groep waarin de leerlingen zit.**

Tijdens de algemene ouderbijeenkomst zijn de ouders op de hoogte gebracht van wat hun kind aan het eind van het schooljaar inzake rekenen moet kennen en kunnen.

- Ouders worden tijdens deze bijeenkomst geïnformeerd wat ze thuis kunnen doen om de **leesontwikkeling** van hun kind te stimuleren:
 - » Wat praktische en leuke werkvormen zijn om thuis te oefenen met letters, woorden en boeken;
 - » Wat leuke en geschikte boeken zijn voor de beginnende en/of gevorderde lezer;
 - » Welke websites en apps geschikt zijn om thuis met lezen te oefenen;
 - » Hoe je kinderen kunt motiveren om thuis te lezen;
 - » Hoe je aan kunt sluiten bij de interesse van het kind.

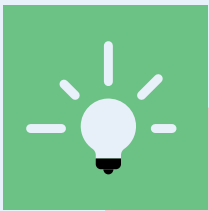
- Ouders worden tijdens deze bijeenkomst geïnformeerd wat ze thuis kunnen doen om de **rekenontwikkeling** van hun kind te stimuleren:
 - » Rekengesprekjes voeren naar aanleiding van alledaagse situaties – er worden per jaargroep voorbeelden gegeven.
 - » Houd bij aanschaf van spelletjes rekening met de mogelijkheid om leerervaringen inzake rekenen op te doen.
 - » Speel gezelschapsspelletjes. Geef voorbeelden en leen materialen eventueel uit.
 - » Gebruik thuis een klok, kalender, geld en (op hogere leeftijd van de leerling) een bankrekening.

1. Individueel oefenen: meegeven van huiswerk

Meegeven van huiswerk en instrueren ouders

- Er moet worden geïnventariseerd of er lees- of rekenmateriaal voorhanden is dat als huiswerkmateriaal kan dienen. Dit kan zowel analoog als digitaal materiaal zijn.
- Het materiaal moet aansluiten op de leerlijn van de lees- en rekenmethode die wordt gehanteerd in de klas.
- Geef ook uitgewerkte **voorbeelden mee ter instructie aan ouders**.
- Ouders moeten op de hoogte zijn van de afspraken rondom huiswerk, zoals frequentie, materiaal en wijze van oefenen.
- Vuistregels geven voor extra oefenen en huiswerk, ondersteund met pictogrammen:
 1. Kies een vast moment en een rustige plek om het huiswerk te maken;
 2. Houd het positief. Lukt het niet, probeer het later nogmaals;
 3. Houd het kort (20-30 minuten per sessie);
 4. Geef complimenten voor inzet en doorzettingsvermogen;
 5. Gebruik en verwijst naar voorbeeldsommen.

- Huiswerk wordt door de leerling **zelfstandig** gemaakt.
- Laat leerlingen het huiswerk **inleveren**. Geef duidelijk aan wanneer het huiswerk ingeleverd moet zijn.
- Geef na het nakijken van het huiswerk ook altijd **feedback** aan de leerling.

Waaraan voldoet effectief huiswerk?

- Oefenmateriaal is gericht op herhaling en bevat dus geen nieuwe stof;
- Oefenmateriaal sluit aan op de methode en aanbod van reeds op school behandelde lesstof;
- Oefenmateriaal wordt met regelmaat gegeven (in plaats van incidenteel);
- Oefenmateriaal is duidelijk gekoppeld aan het bereiken van een bepaald leerdoel;
- Huiswerk bestaat uit kleine, gerichte opdrachten;
- Ouders krijgen duidelijke instructies over hoe ze kinderen kunnen helpen bij het maken van huiswerk;
- Ouders hoeven geen les te geven; ze hebben als primaire taak om ervoor te zorgen dat huiswerk gemaakt wordt (al dan niet met behulp van reminders vanuit school), maar moeten niet zelf actief betrokken zijn bij het maken van het huiswerk. Het gemaakte oefenmateriaal wordt gecontroleerd;
- Ouders en leerlingen ontvangen feedback van de groepsleerkracht op het gemaakte werk

2. Samen oefenen: Maken en meegeven van samenwerkopdrachten

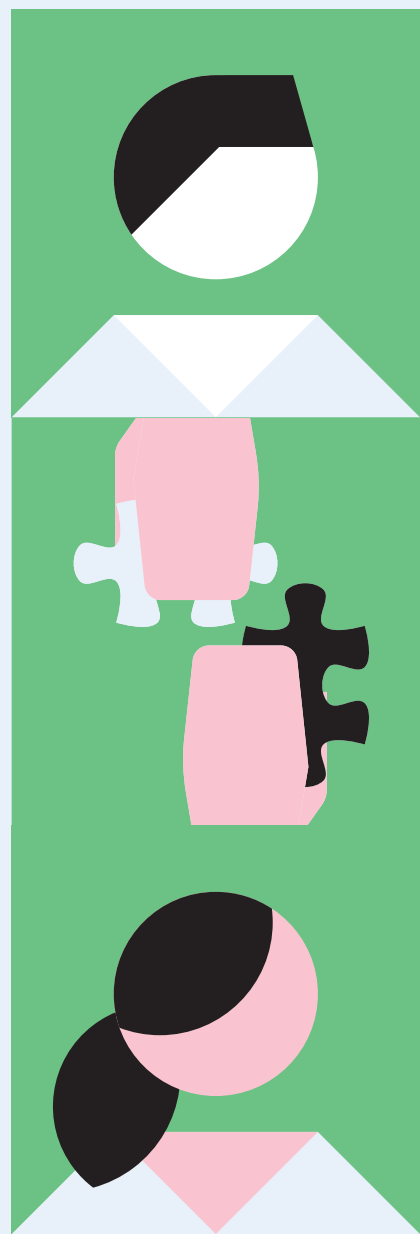
Het TIPS programma in het kort

Binnen het *Teachers Involve Parents in Schoolwork* (TIPS) programma worden er samenwerkopdrachten meegegeven aan leerlingen op het gebied van lezen en rekenen. De samenwerkopdrachten zijn huiswerkopdrachten die het doel hebben om: 1) leerlingen aan te moedigen huiswerk te maken en zo specifieke vaardigheden te leren, 2) interactie tussen leerling en familieleden te bewerkstelligen over school zonder dat de ouder naar school hoeft te komen en 3) het bevorderen van positieve interactie over huis-en schoolwerk tussen ouder en kind. Deze opdrachten worden regelmatig meegegeven (1 keer per 1 of 2 weken).

Een Engelstalig voorbeeld van een samenwerkingsopdracht voor taal vindt u hier: <http://nnps.jhucsos.com/wp-content/uploads/2014/04/LITERACY-web-ELEM-Good-Day-2-17.pdf>

Een Engelstalig voorbeeld van een samenwerkingsopdracht voor rekenen vindt u hier: <http://nnps.jhucsos.com/wp-content/uploads/2014/04/MATH-web-ELEM-fractions-2-17-2-1.pdf>

- **Stuur een bericht aan ouders** met uitleg over de samenwerkopdrachten. Leg ouders aan het begin van het schooljaar uit hoe de samenwerkopdrachten werken en waarom deze belangrijk zijn.
 - » Leg in ieder geval uit wat de samenwerkingsopdrachten zijn, hoe vaak ze worden meegegeven, hoe de opdrachten eruit zien, wat er van ouders verwacht wordt, hoe het huiswerk wordt beoordeeld, contactinformatie van de leraar.
- **Ontwerp de samenwerkopdrachten.** Deze bestaan uit een aantal vaste elementen die maximaal op de voor en achterkant van een A4tje passen en in totaal niet meer dan 20 minuten in beslag nemen.
 - » **Aan de slag!** De opdracht begint met het herhalen van een specifieke vaardigheid die in de klas behandeld is en sluit

dus aan op het curriculum en de stof in de klas.

- » **Laten we dat uitzoeken!** Dit gedeelte van de opdracht zorgt voor verdere interactie door het stellen van vragen, een spelletje, een discussie over een idee van de leerling, ervaringen van de ouders en andere interactie die spreken en luisteren aanmoedigen.
 - » **Weet je nog?** Soms kan het handig zijn om een sectie op te nemen over wat er in de klas behandeld is om een leerling hieraan te herinneren. Dit hoeft niet voor alle opdrachten het geval te zijn.
 - » **Wat heb je nodig?** Probeer zoveel mogelijk opdrachten mee te geven waarvoor materialen gebruikt worden die vaak al in huis zijn (papier, potloden, pen, stiften). Geef deze materialen mee als dat nodig is voor een leerling.
 - » **Bericht voor school.** Dit gedeelte nodigt ouders uit om aan te geven wat ze van de opdracht vinden, of hun kind de opdracht begreep, of zij de opdracht leuk vonden, of ze iets over de lesstof van hun kind geleerd hebben en of ze een vraag hebben. Je kunt hier ook vragen om de handtekening van de ouder.
- **Zorg voor een herkenbaar uiterlijk** van de opdrachten, zodat meteen duidelijk is dat het om een samenwerkopdracht gaat. Bijvoorbeeld door steeds een bepaalde kleur papier te gebruiken.
 - Bij elke opdracht hoort een '**brief voor de ouders**' waarin wordt uitgelegd wat er in de opdracht gedaan moet worden. Tot en met groep 3 schrijft de leerkracht deze brief, daarna wordt deze geschreven door de leerling. Op de brief staat de naam van de leerling, wanneer het werk moet worden ingeleverd en de handtekening van de leerling.
 - **Leg leerlingen uit wat ze moeten doen binnen de samenwerkopdrachten.** De leerkracht neemt elke TIPS-activiteit 5 minuten klassikaal door, zodat alle leerlingen de activiteit volledig begrijpen. Dit houdt ook in dat de leraar uitlegt hoe familieleden bij bepaalde onderdelen van de activiteit betrokken kunnen worden. Het moet hierbij duidelijk zijn dat leerlingen informatie uitwisselen met een ouder, grootouder of oudere broer of zus en dat ze praten over wat ze in de klas leren. Daarnaast moet duidelijk zijn dat het belangrijk is dat leerlingen hun huiswerk afmaken en op tijd inleveren.
 - » Het maken van de opdrachten is de verantwoordelijkheid van de leerling. Behalve t/m groep 3, maakt het dus niet uit als de ouder de Nederlandse taal niet op een hoog niveau beheerst.
 - **Geef de opdrachten mee.** De frequentie van de opdrachten is elke week, of een keer in de twee weken. Het is belangrijk dat dit consequent gebeurt.

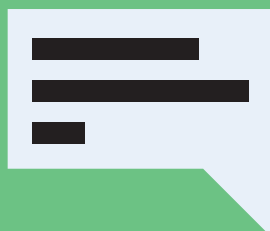
- **Bespreek de opdrachten op de dag dat ze ingeleverd moeten zijn.** Zo wordt het ook belangrijker om de opdrachten daadwerkelijk te maken. Laat leerlingen hun ervaringen met de opdracht delen.
- **Beantwoord eventuele vragen en opmerkingen van de ouders over de opdracht.** Pas opdrachten aan naar aanleiding van ervaringen met de opdrachten.

3. Samen oefenen: Maken en sturen van sms- of onlineberichtjes

Het sturen van berichtjes is een goedkope maar effectieve manier om ouders eraan te herinneren met hun kind te oefenen en hen te ondersteunen bij het oefenen van met hun kind.

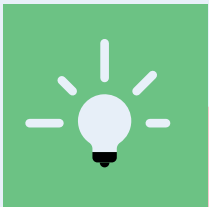
- In dit sms-programma worden het gehele schooljaar elke week **drie berichtjes** verstuurd aan ouders. Het sturen van één berichtje per week is ook al effectief, maar drie berichtjes per week werkt het beste.
- De moeilijkheidsgraad van de berichtjes neemt steeds toe: er wordt begonnen met gemakkelijke informatie en activiteiten. Informatie wordt door het jaar heen herhaald zodat het beter beklijft.
- Er komt een breed scala aan onderwerpen voorbij, zoals:
 - » Taal: het herkennen van hoofdletters en kleine letters, begrijpen van een verhaal, vocabulaire, zingen en luisteren naar liedjes, ouder-kind gesprekken, en leesroutines.

- » Rekenen: Bij jongere kinderen het oefenen van de telrij tot 20. Het tellen met stappen van twee, tot twintig en terug. Het herkennen van de getallen tot 20. Buurgetallen van getallen tot 20 laten opnoemen. Voorwerpen in de bestekla laten tellen, etc. Oudere leerlingen kunnen de tafels oefenen, te beginnen met eenvoudige tafels, oplopend tot die van 12 en 15.

Inhoud van de berichtjes:

- De drie sms'jes bevatten elk een ander type informatie: *feitjes*, *tips* en *verdere ondersteuning*. Deze sluiten elke week op elkaar aan. Er wordt bijvoorbeeld eerst het Feit gedeeld dat het herkennen van letters / cijfers belangrijk is voor het leren lezen/rekenen. Dan wordt de Tip gegeven dat je dit kunt oefenen door letters /cijfers aan te wijzen en te benoemen, en daarna een Groei bericht met een vervolg op de activiteit in de Tip.
- Hieronder staat een aantal voorbeelden. Bij het zelf ontwikkelen van de inhoud van de berichtjes is het belangrijk om ervoor te zorgen dat de berichtjes passen bij de vaardigheden die in de klas worden aangeleerd.
 - De berichtjes zijn nog effectiever wanneer deze ook aansluiten bij het lees -of rekenniveau van de leerling.

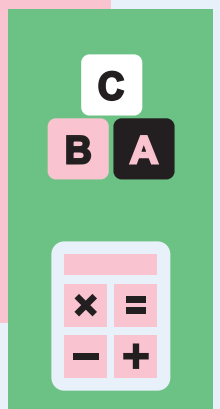

Feitjes

Dit zijn berichtjes waarin wordt uitgelegd welke vaardigheden belangrijk zijn voor leren lezen en rekenen.

- *Voorbeeld 1:* Kinderen moeten kennis hebben van letters om te leren lezen en schrijven. Kinderen die een goede kennis hebben van letters, worden goede lezers.
- *Voorbeeld 2:* Wanneer kinderen details uit verhaaltjes delen, ontwikkelen zij taalvaardigheden. Het delen van details helpt kinderen verhaaltjes beter te begrijpen en maakt hen ook betere vertellers.
- *Voorbeeld 3:* Meer en minder is van essentieel belang om later grotere reksommen op te kunnen lossen. Wanneer kinderen spelenderwijs in aanraking komen met meer en minder, bijvoorbeeld door het gooien met dobbelstenen, leren ze deze begrippen en wordt een basis gelegd voor later rekenwerk.
- *Voorbeeld 4:* Kinderen moeten cijfers kennen en herkennen om hier later mee aan de slag te gaan. Cijferkennis is belangrijk om de stap naar het echte rekenen te maken.

Stuur deze bijvoorbeeld op maandagen.

Tips

Dit zijn berichtjes over een lees- of rekenactiviteit die ouders kunnen ondernemen met hun kind.

- *Voorbeeld 1:* Wijs de eerste letter aan van de naam van je kind in de winkel, in magazines of op reclameborden.
- *Voorbeeld 2:* Na een verhaaltje, vraag naar de details: Wie was er in het verhaal. Een muis. Waar was de muis? Wat gebeurde er toen de muis het koekje opat? En toen?
- *Voorbeeld 3:* Wijs tijdens het wandelen buiten of in de supermarkt getallen aan op nummerborden, huizen en prijskaartjes.
- *Voorbeeld 4:* Een eenvoudig dobbelspel gaat als volgt. Leg 15 fiches bij elkaar op een hoopje. Dit is de pot. Beide spelers gooien vervolgens tegelijk met ieder twee dobbelstenen. De speler die de meeste stippen gooit, mag een fiche uit de pot pakken. Gooien de spelers evenveel, dan krijgt ieder van hen een fiche. De spelers gaan door totdat alle fiches uit de pot zijn. Degene met de meeste fiches is de winnaar.

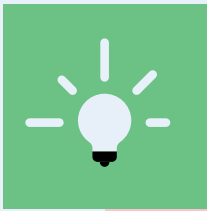
Stuur deze bijvoorbeeld op woensdagen.

Wat heb je hiervoor nodig?

Houding

- Het belang inzien van de wens van ouders om bij het lees – en rekenonderwijs van hun kind betrokken te zijn.
- Uitstralen en benadrukken dat elk kind kan leren lezen en rekenen.
- Adequaet en nauwgezet omgaan met de planning van het extra oefenwerk of huiswerk. Zorg dat dit op tijd wordt meegegeven.
- Extra oefenwerk ook innemen en controleren/beoordelen en dit weer delen met de leerling en ouders, zodat zij feedback krijgen op de kwaliteit van het werk.
- Als extra oefenwerk of huiswerk niet of niet altijd wordt gemaakt, in gesprek gaan met leerling en ouders en gezamenlijk zoeken naar oplossingen om ervoor te zorgen dat het wel gemaakt wordt.

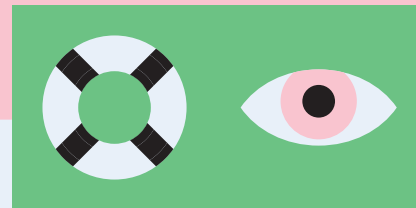

Groei

Dit zijn berichtjes over hoe ouders kinderen nog verder kunnen ondersteunen.

- *Voorbeeld 1:* Blijf letters aanwijzen. Blijf ook de letters in de naam van je kind aanwijzen. Vraag: welk geluid maakt deze letter?
- *Voorbeeld 2:* Blijf naar details in verhaaltjes vragen. Vraag ook WAAROM en HOE vragen over het verhaaltje. Waarom verstopte de beer zich? Hoe voelde de beer zich?
- *Voorbeeld 3:* Blijf in huis, op straat en in de winkel cijfers aanwijzen en laat je kind deze herhalen.
- *Voorbeeld 4:* Laat je kind speuren naar cijfers. Als je over straat loopt, dan kun je zeggen 'ik zie de 5' en je kind deze laten zoeken en aanwijzen.

Stuur deze bijvoorbeeld op vriidadaen.

Planning en materiaal

- Een planning van het huiswerk en/of samenwerkopdrachten per periode.
- Een medium, zoals Social Schools, Parnassys of een andere digitale omgeving, om ouders in te lichten over het extra oefenwerk of huiswerk. Let wel op dat ouders dan ook toegang hebben tot dit medium en overweeg een andere manier van ouders informeren wanneer zij moeilijk toegang hebben tot digitale middelen.
- Oefenmateriaal, zowel op papier als digitaal, dat aansluit bij de ontwikkeling van de leerling en op school aangeboden stof **herhaalt** en deze verder oefent.
- Bij het huiswerk worden **uitgewerkte voorbeelden meegegeven**. Ouders hebben vaak op een andere manier lezen of rekenen geleerd. Het is van belang ouders inzicht te geven in de oplossingsstrategieën en stappenplannen die school gebruikt. Het is verwarrend voor de leerling als ouders een andere manier uitleggen.
- De **uitgeprinte samenwerkopdrachten**, en eventueel bijbehorend materiaal voor leerlingen die dat nodig hebben.

- Sturen van sms of online-berichten:
 - » Een lijst met Feitjes, Tips, en Groei-sms'jes die door het jaar heen verstuurd kunnen worden en afgestemd zijn op de lees- en rekenvaardigheden die in een specifiek leerjaar aan bod komen.
 - » De berichtjes zijn nog effectiever wanneer deze ook aansluiten bij het lees -of rekenniveau van de leerling.
- Schoolinformatiesysteem dat berichtjes kan verzenden, of een telefoon. Je kunt ook denken aan een zogenaamde 'blast short message service provider'. Dit zijn aanbieders waarbij je meerdere berichten tegelijkertijd via de computer kunt versturen. De kosten hiervan per sms zijn laag, maar afhankelijk van de provider. Voorbeelden van deze providers zijn Spryng voor het versturen van een SMS of online communicatieplatforms zoals bijvoorbeeld Klasbord, Schoolpoort, Parro of Social Schools.

Wie voert het uit?

- Meegeven van huiswerk en samenwerkopdrachten: groepsleraar.
- Sturen van berichtjes: groepsleraar of IB'er.
- Er kan ook gedacht worden aan het instellen van een coördinator om de verschillende activiteiten in de verschillende groepen op elkaar af te stemmen. Leraren kunnen zo samen de verschillende materialen en opdrachten ontwerpen (voor zover die niet voorhanden zijn) en laten aansluiten op het curriculum.

Hoe lang duurt de interventie?

- Meegeven huiswerk: het gehele schooljaar, of naar behoefte.
- Meegeven samenwerkopdrachten: 1 keer per 2 weken, het gehele schooljaar.
- Het sturen sms of online berichten: per week 1 tot 3 berichtjes.

Waar moet je op letten?

- **Het ontwikkelen van de verschillende materialen** is in het eerste jaar dat met deze interventie wordt gewerkt een arbeidsintensief proces, waarbij een aantal weken nodig is om de materialen goed te ontwikkelen.

- **Bewaar de materialen** voor mogelijk hergebruik bij een nieuw cohort/schooljaar.
- In alle communicatie is het belangrijk om de grondhouding gericht op partnerschap te hanteren. Zie praktijkkaart **Opbouwen van een duurzame en gelijkwaardige relatie**.
- Om effectief te zijn moeten ouders en leerlingen op **de hoogte zijn** van het extra oefenmateriaal of huiswerk. Plan het op vaste momenten en communiceer helder en duidelijk naar alle partijen.
- Bij het versturen van sms of online berichtjes:
 - » Let op de **timing** van de berichtjes. Stuur deze op momenten dat ouders tijd hebben om deze te lezen. Als het kan bijvoorbeeld buiten de werktijden van ouders.
 - » **Leesnivea**u van de kinderen. Het sturen van 3 berichtjes per week is het meest effectief voor kinderen met lage lees- of rekenvaardigheden, maar 1 berichtje met alleen een Tip per week kan al effect hebben. Voor kinderen met gemiddelde lees- of rekenvaardigheden is het sturen van 1 berichtje met een Tip per week al voldoende.
 - » **Meer is niet beter**: Het sturen van meer dan 3 berichten is niet effectief.
 - » Het sturen van **sms'jes of persoonlijke online berichten (bv. WhatsApp) is effectiever dan e-mails**; e-mails blijven vaker ongelezen.
 - » **Taal** van de ouders. Is het mogelijk om de berichtjes in de taal van de ouders te formuleren?

Welke uitkomsten kunnen we verwachten?

Op basis van onderzoek kunnen we de volgende uitkomsten verwachten van het meegeven van huiswerk/extra oefenmateriaal (Education Endowment Foundation, 2020), samenwerkingsopdrachten (Epstein, 2016; Van Voorhis, 2011a, 2011b) en het versturen van berichtjes (Cortes et al. 2018; 2019; Doss et al., 2019; Kraft en Montinussbaum, 2017):

Uitkomsten voor leerlingen:

- Huiswerk/extra oefenmateriaal: gemiddeld 0,1 SD of 1 maand leerwinst.
- Samenwerkopdrachten (na twee jaar elke week een opdracht): Hogere cognitieve vaardigheden op gestandaardiseerde testen; gemiddeld 0,36 SD of 4 maanden leerwinst. Een meer positieve houding ten opzichte van huiswerk. Meer afgemaakt huiswerk.
- Sturen van berichtjes (vooral als deze gepersonaliseerd zijn): 0,15 SD of 1 maand leerwinst op leesvaardigheid.

Uitkomsten voor ouders:

- Samenwerkingsopdrachten: Hoger gevoel van betrokkenheid en meer positieve houding ten opzichte van huiswerk.
- Sturen van berichtjes: Meer ondernomen leesactiviteiten.

Wat zijn de kosten?

De kosten voor het meegeven van huiswerk en samenwerkopdrachten zijn erg laag en afhankelijk van het materiaal dat meegegeven worden de tijd die besteed wordt aan het samenstellen van het materiaal.

De kosten voor het sturen van de berichtjes kunnen erg laag zijn. De kosten voor het sturen van sms berichten zijn de ongeveer 7,- euro per kind per schooljaar.

Bronnen

Gebaseerd op:

Avvisati, F., Gurgand, M., Guyon, N., & Maurin, E. (2014). Getting Parents Involved: A Field Experiment in Deprived Schools. *Review of Economic Studies*, 81, 57-83.

Cortes et al. (2018) Too little or too much? Actionable Advice in an Early-Childhood Text Messaging Experiment. NBER Working paper 24827.

Cortes et al. (2019). When Behavioral Barriers are Too High or Low – How Timing Matters for Parenting Interventions. NBER Working paper 25964.

Doss, C., Fahle, E. M., Loeb, S., & York, B. N. (2019). More than just a nudge supporting kindergarten parents with differentiated and personalized text messages. *Journal of Human Resources*, 54(3), 567-603.

Education Endowment Foundation (2018). *Working with parents to support Children's learning*. EEF, UK.

Kraft, M. A., & Monti-Nussbaum, M. (2017). Can schools enable parents to prevent summer learning loss? A text-messaging field experiment to promote literacy skills. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 674(1), 85-112.

Van Voorhis, F. L. (2011a). Adding families to the homework equation: a longitudinal

study of family involvement and mathematics achievement. *Education and Urban Society*, 43, 313–338.

Van Voorhis, F. L. (2011b). Costs and benefits of family involvement in homework. *Journal of Advanced Academics*, 22, 220–249.

Handleiding TIPS programma : Epstein, J.L. (2016). *Teachers involve parents in schoolwork. Manual for teachers. Interactive homework in the elementary grades. Early Literacy, K-3*. Baltimore: Center on School, Family, and Community Partnerships, Johns Hopkins University https://www.cde.state.co.us/uip/tips_literacy_k_3_final_manual_for_teachers_cde